

INFRACERVENÁ SPEKTROSKOPIE

70

ABSORPCIE ELMAG. ZAŘENÍ: $12500 - 100 \text{ cm}^{-1}$

ZMĚNY VIBRAČNÍCH, ROTAČNĚ-VIBRAČNÍCH A ROTAČNÍCH STAVŮ

IČ (IR) $\leftarrow$ BLÍZKÁ $12500 - 5000 \text{ cm}^{-1}$

STŘEDNÍ $5000 - 500 \text{ cm}^{-1}$

VZDÁLENÁ $500 - 100 \text{ cm}^{-1}$

1) VIBRACE MOLEKUL $100 - 4000 \text{ cm}^{-1}$

Lineární harmonický oscilátor

$\longleftrightarrow$

$$F = -k \cdot x$$

pohyb. rovnice $x = x_0 \cos(2\pi\nu t + \varphi)$

φ - faž. posun - počátk. vých. v $t=0$

II. Newtonův zákon $F = m \cdot \frac{d^2x}{dt^2}$

$$\text{dif. rce: } m \cdot \frac{d^2x}{dt^2} = -k \cdot x$$

$$\nu = \frac{1}{2\pi} \cdot \sqrt{\frac{k}{m}} \quad \text{řešení dif. rce}$$

$$\text{PRO VLNOČET } \tilde{\nu} = \frac{1}{2\pi c} \cdot \sqrt{\frac{k}{M}} \quad M = \frac{m_1 \cdot m_2}{m_1 + m_2}$$

$$\text{POTENCIÁLNÍ ENERGIE } E_p = \frac{1}{2} k x^2 = 2\pi^2 \cdot M \cdot \nu^2 \cdot \text{reduk. hmotnost}$$

KLASICKÁ MECHANIKA - LIBOVOLNÉ ZMĚNY ENERGIE

KVANTOVÁ MECH. - DISKRETNÍ HODNOTY ENERGIE

CELISTVÉ NÁSOBKY $\hbar \cdot \nu$

MOŽNÉ HODNOTY ENERGIE OSCILÁTORU DÁNY SCHRODINGER.

RCÍ - VIBRAČNÍ STAVY - VIBRAČNÍ KVANTOVÉ ČÍSLO n

$\nu = 0, 1, 2, 3, \dots$, $E = h \cdot \nu \cdot \left(\nu + \frac{1}{2}\right)$

energie 2-atomové molekuly ze SCHRODINGEROVY ROVNICE

79

$$E = \frac{h}{2\pi} \cdot \sqrt{\frac{h}{m}} \cdot \left(\nu + \frac{1}{2}\right)$$

VIBRAČNÍ VLNOVÁ FUNKCE - VLN. FUNKCE LIN. HARM. OSCILÁTORU

$$\psi_v = N_v \cdot \exp(-y^2/2) \cdot H_v(y)$$

N_v - vibrační konstanta (závisí na ν)

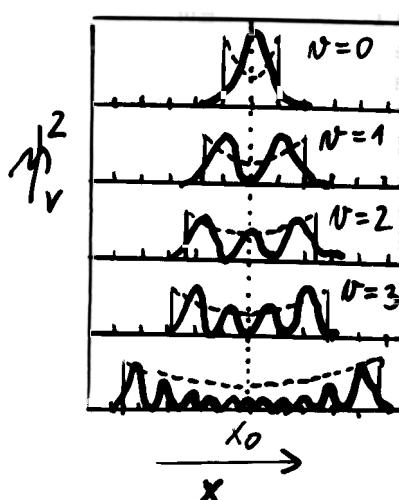
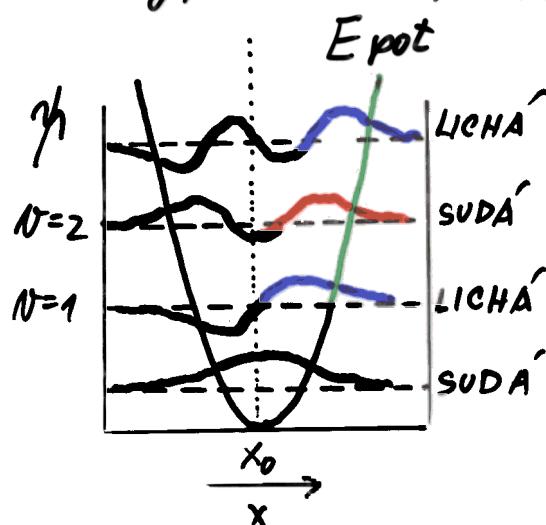
$$y = x \cdot \sqrt{\frac{2\pi}{h}} (h \cdot m)^{\frac{1}{4}} \frac{\text{HERMITŮV POLYNOM}}{H_v(y)}$$

$H_v(y)$ závisí na hodnotě ν :

$$\nu = 0 \quad H_0 = 1 \quad \nu = 2 \quad H_2 = 4y^2 - 2$$

$$\nu = 1 \quad H_1 = 2y \quad \nu = 3 \quad H_3 = 8y^3 - 12$$

VIBRAČNÍ KVANT. ČÍSLO = POČET UZLU VLN. FUNKCE
(body, v nichž ψ_v mění své znaménko)

$\psi_v^* dx = \psi_v \psi_v^* dx$
pravděpodobnost
nalezení molekuly
ve vzdálenosti
(v intervalu)
 $(x_i; x_i + dx)$

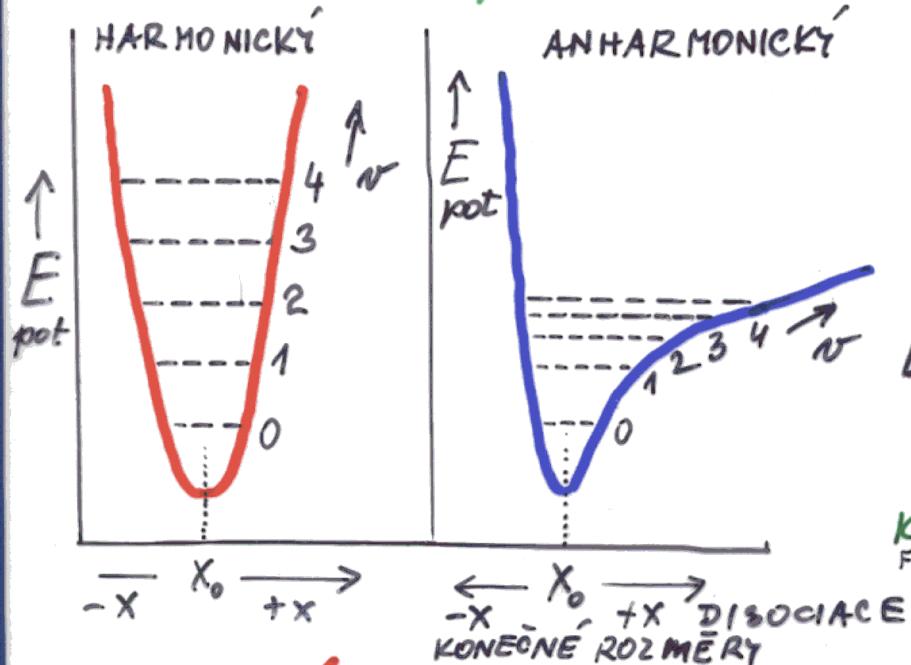
— klasický
oscilátor

ČÍM VYŠŠÍ n , TÍM VĚTŠÍ PŘIBLÍŽENÍ KLASICKÉ A KVANTOVÉ MECHANIKY

72

Prostorové rozdělení pravděpodobnosti vlnové funkce pro jednotlivé vibrační hladiny + velikost překryvu funkcí v zákl. a excit. stavu $\Rightarrow$ kvantové mechan. výpočty pravděpodobnosti přechodu mezi různými vib. hladinami, těchto stavů $\Rightarrow$ pojednání záruční absorpcních i emisních (fluorescenčních) pásů.

HARMONICKÝ

$$E_{\text{pot}} = - \int_0^x F dx = \frac{1}{2} k x^2$$

$$\begin{aligned} \text{ANHARMONICKÝ} \\ E &= h \cdot \nu \left(n + \frac{1}{2} \right) - \\ &- h \cdot \nu \chi_a \left(n + \frac{1}{2} \right)^2 + \dots \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{KONSTANTA ANHARMONICITY} \\ \text{FUNDAMENT. } \nu_f &= \nu_h \left(1 - \chi_a \right) \\ \text{NORMÁLNÍ } \nu_h &= \nu_f / \left(1 - \chi_a \right) \end{aligned}$$

HARMONICKÝ OSC. - výběrové pravidlo $\Delta n = +1$ při absorpci za normální teploty $\nu = 0$. **FUNDAMENTÁLNÍ VIBRACE**

ANHARMONICKÝ OSC. $\Delta n = \pm 1, \pm 2, \pm 3, \dots$ vyšší harmonické overtony $\Delta n > 1$ - větší excit. energie: $\Delta n = 2; E = 2E$, $\Delta n = 3; E_3 = 3E$, ... $\Rightarrow$ ABSORPCNÍ PÁSY VYŠŠÍCH HARMONICKÝCH VIBRACÍ JSOU POSUNUTY K VYŠŠÍM VLNOVÝM (KRATŠÍM VLN. DÉLKÁM) $\Rightarrow$ **NIR**, $\tilde{\nu} > 5000 \text{ cm}^{-1}$.

INTENZITA ABSORPCE klesá o 1 až 2 rády s přechodem od zákl. vibrace k vyšším harmonickým.

VIBRACE PROBÍHAJÍ V PROSTORU X, Y, Z.

73

rovina XY ~ LISSAJOUSOVÝ OBRAZCE

silové konstanty $k_x, k_y, k_z, \rightarrow$ různé frekvence každé ze 3 fundamentálních vibrací.

N-atomové molekuly

lineární

nelineární

stupně
volnosti

3N-5

3N-6

POČET STUPŇŮ VOLNOSTI URČUJE POČET ZÁKL. VIBRACÍ

VÝPOČTY FREKVENCÍ VIBRACÍ - TEORETICKÉ PŘEDPOVĚDI

VSTUPNÍ DATA: 1) Hmotnosti atomů

2) Valenční úhly

3) Délky vazeb

4) Silové konstanty

Energie a frekvence vibrací omezeny řešeními
SCHRÖDINGEROVY ROVNICE

Při harmonickém pohybu (model) lze porovnat E vibrací N-atomové molekuly pro jednotlivé stupně volnosti za násobkem nezávisle

$$\text{Celková vibrační energie } E = \sum_{i=1}^m E_i = \sum_{i=1}^m \nu_i (\alpha_i + \frac{1}{2})$$

$$m = 3N-5 \text{ (lin. mol.)} \quad m = 3N-6 \text{ (nelin. mol.)}$$

Teoreticky zajímavé, praktická analogická - empirické souvislosti:
s počtem atomů roste počet abs. pořadí složitosti spektra

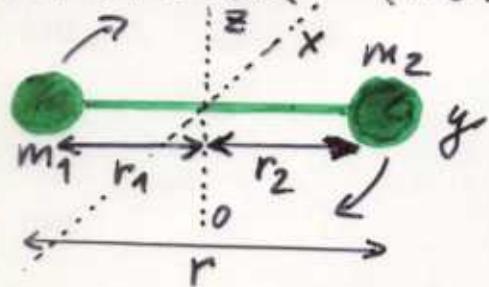
2) ROTACE MOLEKUL

100 - 10 cm⁻¹

74

Rotoční hladiny, rotační spektra

TUHÝ ROTOR (ROTATOR) - vzdálenost r se nemění

Klasická mechanika

Moment setrvačnosti: $I = mr^2$

1) vzhledem k y; $J_y = 0$

2) vzhledem k x, z; $J_x = J_z$

$$I_x = I_y = m_1 r_1^2 + m_2 r_2^2$$

Plati: $r_1 = \frac{m_2}{m_1 + m_2} \cdot r$ $r_2 = \frac{m_1}{m_1 + m_2} \cdot r$

pak $I = \frac{m_1 m_2^2 + m_2 m_1^2}{(m_1 + m_2)^2} \cdot r^2 = \frac{m_1 m_2}{m_1 + m_2} \cdot r^2 = M \cdot r^2$

M - redukovaná hmotnost

Steinerova věta - aplikace: Moment setrvačnosti lze vyjádřit pomocí jediného hm. bodu M ve vzdálenosti r od počátku souřadnic; kolem nejž se rotace pak uvažuje

Vlnová mechanika

- rotační pohyb popsaný vlnovou funkcí

SCHRÖDINGEROVÁ rovnice $\Rightarrow$ hodnoty diskretních energií

$$E_r = \frac{\hbar^2}{8\pi^2 \cdot I} (J+1) \cdot J \quad (1)$$

J - rotační kvantové číslo

protože 2-atomový rotor

I - moment setrvačnosti

$$\text{úprava: } (1) \cdot \frac{1}{\hbar \cdot c} \Rightarrow \frac{E_r}{\hbar \cdot c} = \frac{\hbar}{8\pi^2 c \cdot I} \cdot J(J+1) = B \cdot J(J+1)$$

B - rotační konstanta (charakteristická pro každou molekulu)

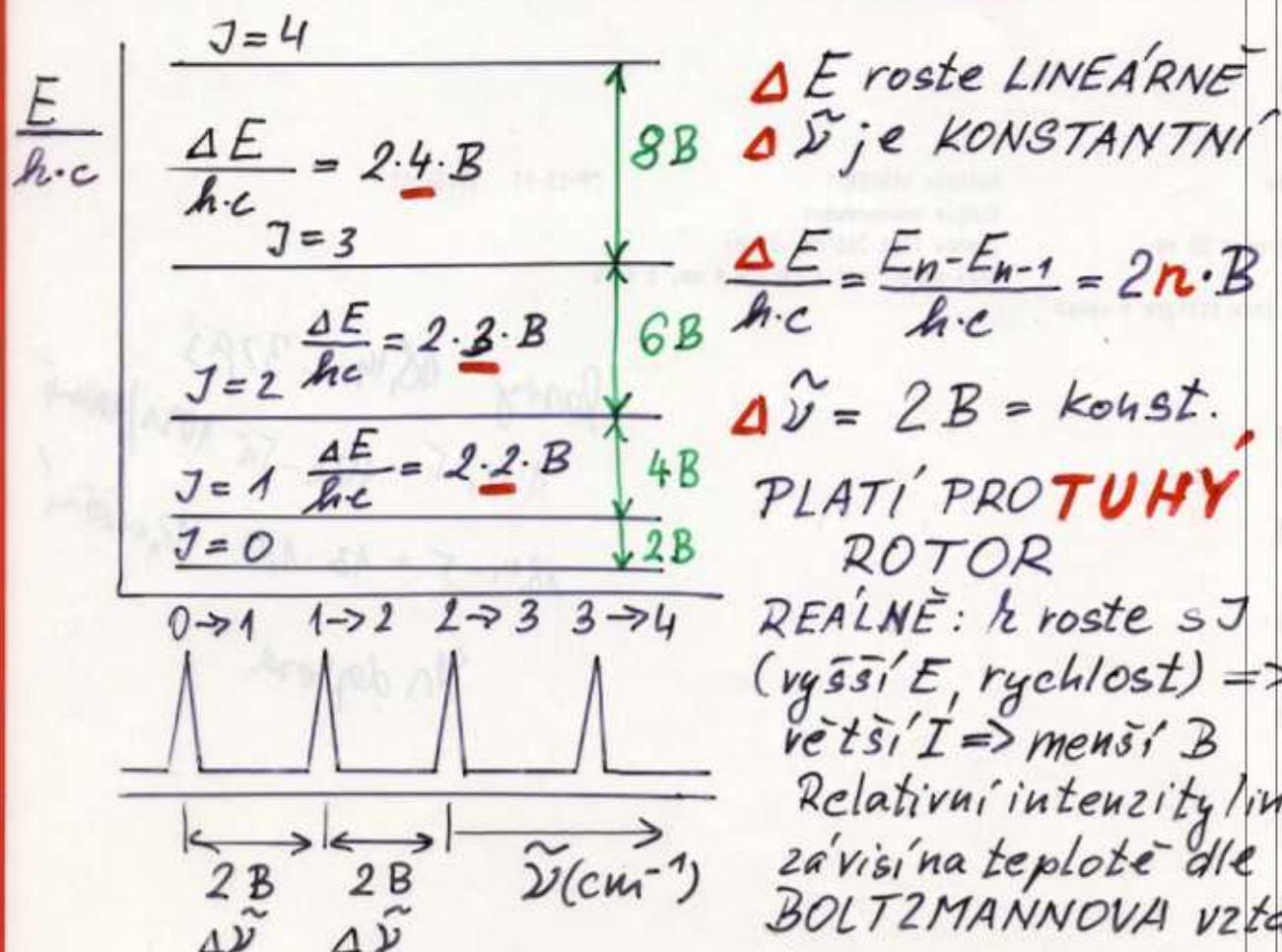
Spektroskopické termy:

$$\tilde{\nu} = \left(\frac{E_r}{h \cdot c} \right)_2 - \left(\frac{E_r}{h \cdot c} \right)_1 = B \cdot J_2(J_2+1) - B \cdot J_1(J_1+1)$$

VÝBĚROVÉ PRAVIDLO: $\Delta J = J_2 - J_1 = \pm 1 \Rightarrow$

VLNOČET ABS. NEBO EMIT. ZAŘENÍ $\tilde{\nu} = 2B \cdot (J+1)$
 $J = 0, 1, 2, 3, \dots$

E roste s J KVADRATICKY $E_r = (h^2/8\pi^2 I) \cdot J(J+1)$
 $\tilde{\nu}$ roste s J LINEÁRNĚ $\tilde{\nu} = 2B(J+1)$

ΔE roste LINEÁRNĚ
 $\Delta \tilde{\nu}$ je KONSTANTNÍ

$$\Delta E = \frac{E_n - E_{n-1}}{h \cdot c} = 2n \cdot B$$

$\Delta \tilde{\nu} = 2B = \text{konst.}$
 PLATÍ PRO **TUHY**
 ROTOR

REALNĚ: B roste s J
 (vyšší E , rychlosť) $\Rightarrow$

větší $I \Rightarrow$ menší B

Relativní intenzity lineí
 závisí na teplotě dle
 BOLTZMANNHOVA vztažky

$$\frac{N_2}{N_1} \cdot \frac{g_2}{g_1} \exp(-\Delta E_r / kT)$$

ŠTĚPENÍ ROTACNÍCH HLADIN v důsledku:

- * Interakce momentu hybnosti atomu s celkovým momentem hybnosti molekuly
  - * Interakce s jadernými spiny
  - * Interakce s vnějším el. a mag. polem
- => JEMNÁ STRUKTURA ROTACNÍCH ČAR

NELINEÁRNÍ MOLEKULY - nížší symetrie =>
energie rotací kolem 3 prostorových os se vzájemně liší
=> další kvantové číslo K

VÝBEROVÁ PRAVIDLA pro nelineární molekuly
 $\Delta J = 0; \Delta J = \pm 1 \quad \Delta K = 0$

3) INTERAKCE MOLEKULOVÝCH ROTACÍ A VIBRACÍ ROTAČNÉ - VIBRAČNÍ SPEKTRA

Současná změna rotačních i vibračních stavů molekuly
VIBRAČNÍ PŘECHOD + ŘADA PŘECHODŮ ROTACNÍCH
dvouatomová molekula = harmonický oscilátor
+ tuhý rotor

$$E = E_{VIB} + E_{ROT} = \frac{\hbar}{2\pi} \cdot \sqrt{\frac{k}{M}} \cdot (v + \frac{1}{2}) + \frac{\hbar^2}{8\pi^2 I} \cdot J(J+1)$$

Energie přechodu ΔE

$$\Delta E = h.c.\tilde{\nu} = \frac{\hbar}{2\pi} \cdot \sqrt{\frac{k}{M}} (v_1 - v_0) + h.c.B [J_1(J_1+1) - J_0(J_0+1)]$$

$$\Delta E_{ROT} \ll \Delta E_{VIB}$$

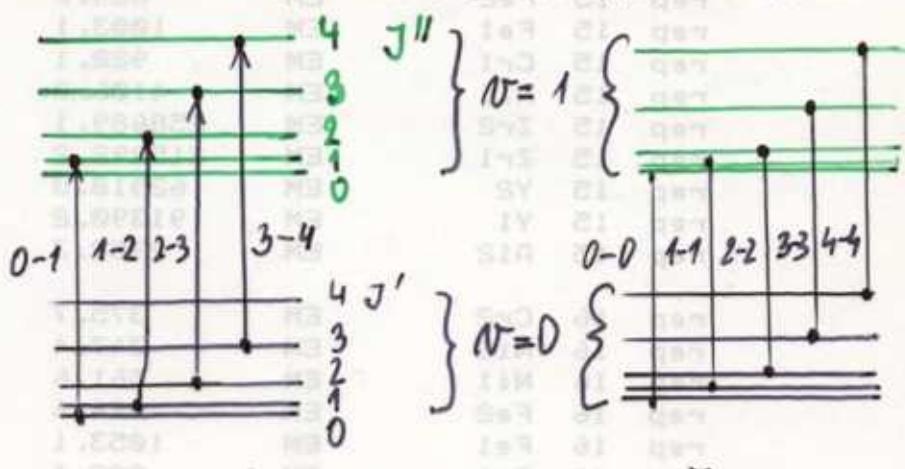
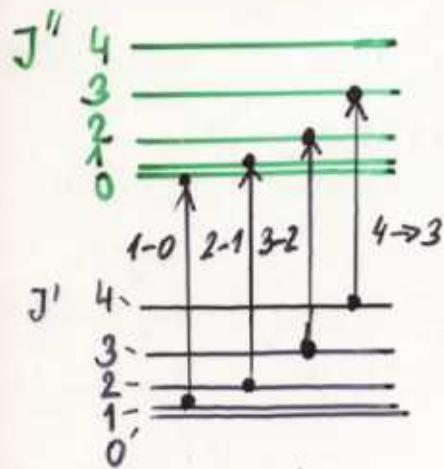
VÝBEROVÁ PRAVIDLA : $\Delta J = \pm 1$ (lineární molekuly)

$\Delta J = 0, \pm 1$ (nelineární molekuly)

lineární harmonicky osc.: $N: 0 \rightarrow 1$ (fundamentální vibrace)

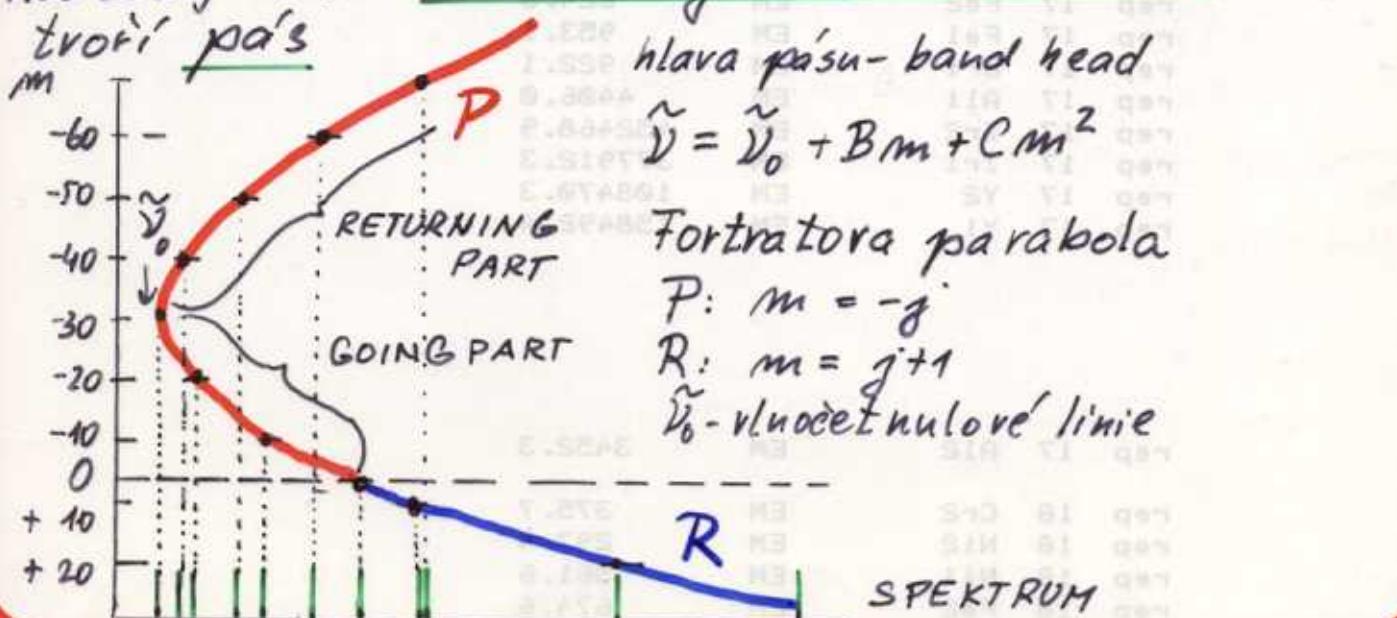
lin. anharmonicky osc.: $N: 0 \rightarrow 2, 3, \dots$ (overtony)

VIBRAČNÍ PŘECHOD: ABSORPCNÍ PAŠ SRADOU ROTACNÍCH LINIÍ

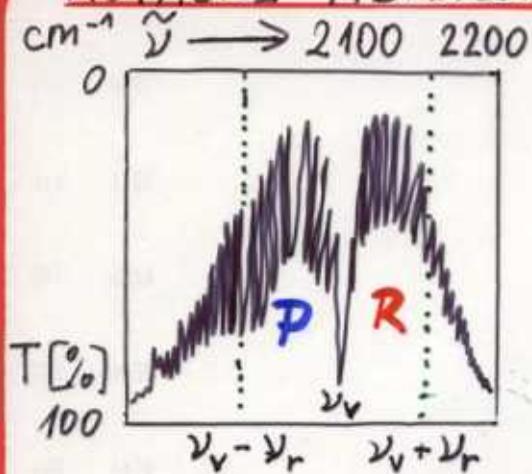

$\Delta J = 0$
Q-retev
(nelineární mol.)

Čáry odpovídající přechodům mezi rotacionními hladinami
náležejícími dvěma různým vibracním stavům
tvoří paš

ROTAČNĚ-VIBRAČNÍ SPEKTRUM OXIDU UHELNATÉHO

ROTAČNÍ STRUKTURA
je pozorována jen v polynné fázi

ROTAČNÍ LINIE - rozšířené:

srdečky molekul

skupenství = $\begin{cases} \text{kapalné} \\ \text{pevné} \end{cases}$ } VYMIZENÍ ROTACNÍ STRUKTURY

4) VÝBĚROVÁ PRavidla a INTENZITA ABSORPCNÍCH PAŠU V IR SPEKTRECH

1) $\left(\frac{\partial \mu}{\partial x} \right) \neq 0$ Podmínka: nenulová změna dipólmomentu

2) $I = k \cdot \left(\frac{\partial \mu}{\partial x} \right)_{x_0}^2$ Intenzita pásu ~ pravděpodobnost interakce příslušné vibrace s elmag. zařením. x_0 - rovnovážná poloha

Vysoká hodnota permanentního dipólu **nepostačuje** k vysoké intenzitě absorpce, naopak absorbuji intenzivně molekuly s malým dipólmomentem, je-li jeho **změna velká**, např. CO.

* Molekuly H₂, N₂, O₂, ... dvě stejné atomy $\Rightarrow$ dipólmoment = 0
a současně se také nemění $\Rightarrow$ neabsorbuji

* Viceatomové molekuly: absorbuji intenzivně podle různosti t.j. -NH₂, -OH, -C=O, -C-F, -Si-O, atd.

Vibrace nepolárních částí - uhlikový skelet - málo intenzivní

* Viceatomové symetrické nepolární molekuly

CS₂, CH₄, CCl₄, absorbuji i když dipólmoment = 0

mohou probíhat vibrace, při nichž se oddělují težiště Θ a Θ nábojů. $\Rightarrow$ vznik aziména dipólmomentu.

Intenzita absorpcie - vyjádření:

- transmittance T
- absorptance $(1-T)$
- absorbance A

E -molární absorpční koeficient nemá povahu konstanty závisí na

- typu a kvalitě přístroje
- šířce střbin
- ztrátě záření rozptylem
- pozadí spektra

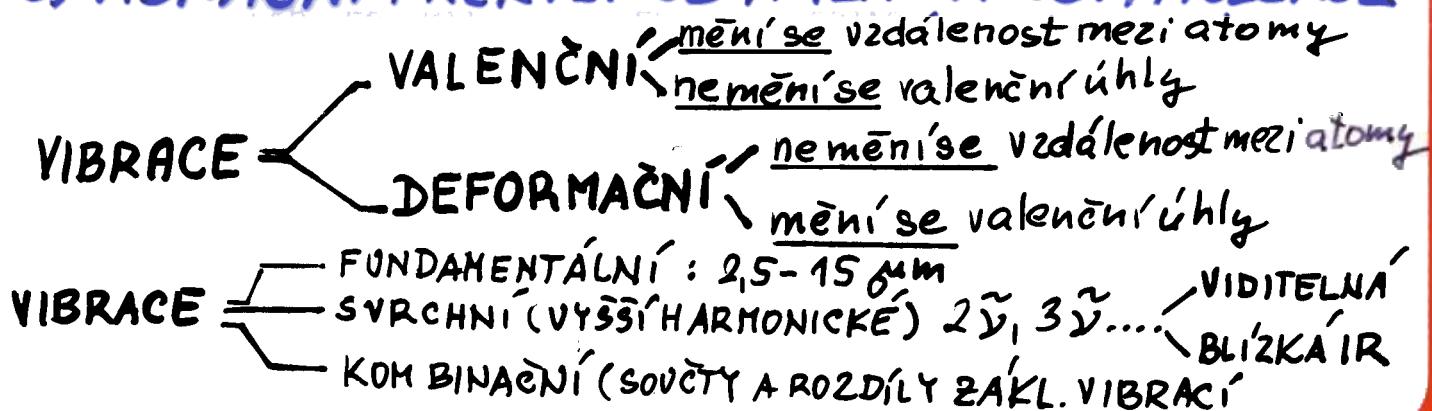
$$A = \frac{1}{c \cdot l} \cdot \int_{\tilde{\nu}_1}^{\tilde{\nu}_2} \ln \frac{\Phi_0}{\Phi} d\tilde{\nu} \doteq \int_{\tilde{\nu}_1}^{\tilde{\nu}_2} \epsilon \cdot d\tilde{\nu}$$

Méně závisí na přístroji a prac. podmínkách:
INTEGROVANÁ ABSORPCNÍ INTENZITA A - plocha pašu
 c ~ koncentrace
 l - délka kyvety

uvedá se také polosírka $\Delta\tilde{\nu}_{1/2} =$ šířka pašu v polovině výšky, tj. při $A = A_{max}/2$

TABULKY IR SPEKTER - kvalitativní vyjádření intenzity:
s (strong) - silná; m - (medium) - střední; w - (weak) - slabá;
vs - very strong; vw - very weak.

5) VIBRAČNÍ FREKVENCE A VLASTNOSTI MOLEKUL

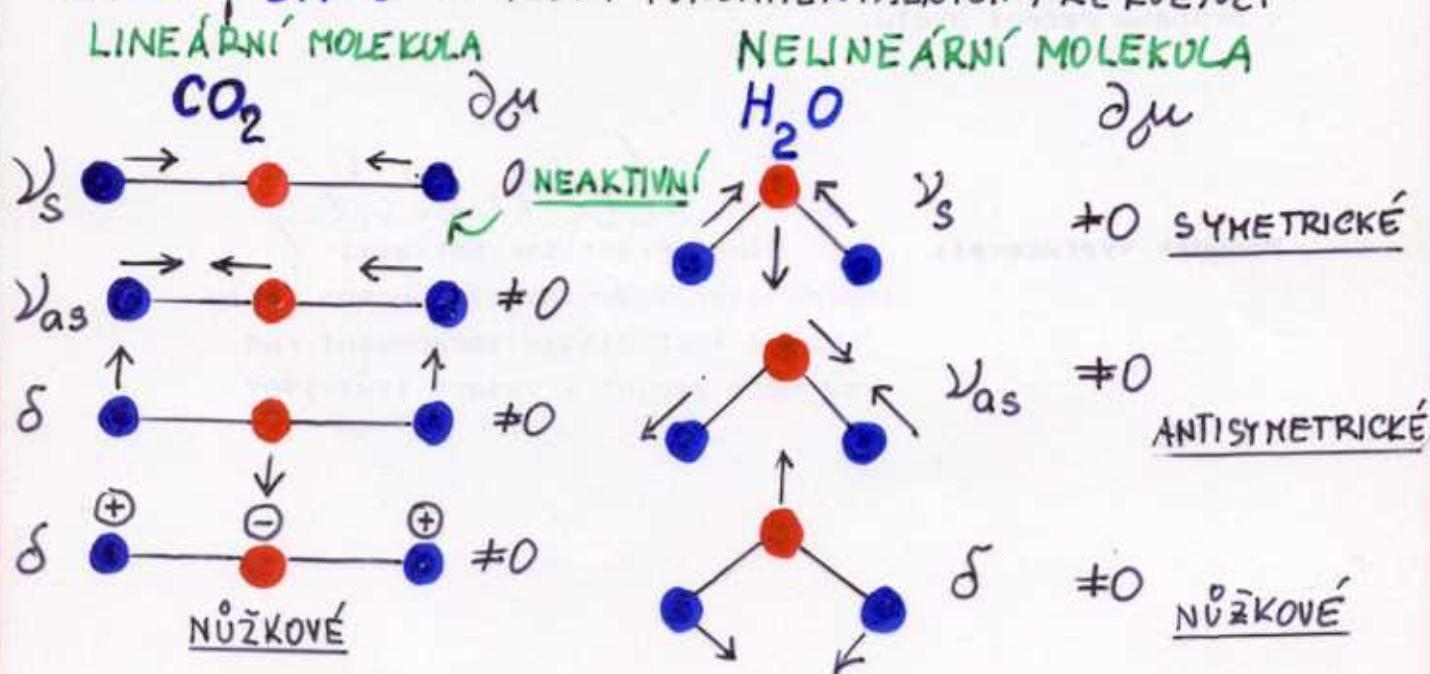

N atomů $\sim 3N$ stupňů volnosti (souřadnice x, y, z)

- **TRANSLACE** $x, y, z \Rightarrow 3$ STUPNĚ VOLNOSTI
  - **ROTACE** • **NELINEÁRNÍ MOLEKULY** podle $x, y, z \Rightarrow 3$ ST. VOLNOSTI
    - **LINEÁRNÍ MOLEKULY** podle $x, y \equiv z \Rightarrow 2$ ST. VOLNOSTI
- $\Rightarrow$ LINEÁRNÍ **MOLEKULA** $\rightarrow 3N-5$
- NELINEÁRNÍ **MOLEKULA** $\rightarrow 3N-6$

ST. VOLNOSTI PRO VIBRACI

$3N-5, 3N-6 =$ POČTY FUNDAMENTÁLNÍCH FREKVENCÍ

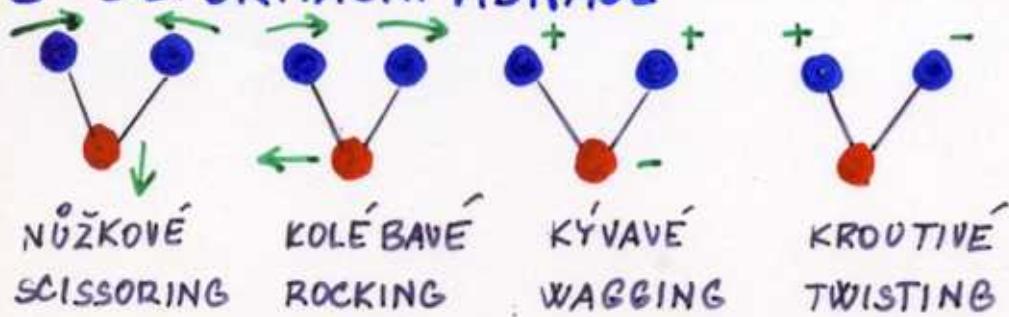

ν - VALENČNÍ VIBRACE

s SYMETRICKÁ
 as ANTISYMETRICKÁ

STRETCHING

δ - DEFORMAČNÍ VIBRACE

Frekvence základních vibrací molekuly $X\text{Y}_2$ (CO_2) (lineární)

$$\nu_1^2 = \frac{1}{4\pi} \cdot \frac{\alpha_{11} + \alpha_{12}}{m_y} \sim \nu_s \text{ symetrická valenční vibrace}$$

$$\nu_2^2 = \frac{1}{4\pi} \cdot \frac{m_x + 2m_y}{m_x \cdot m_y} \cdot (\alpha_{11} - \alpha_{12}) \sim \text{asymetrická valenční vibrace} \sim \nu_{as}$$

$$\nu_3^2 = \nu_4^2 = \frac{1}{4\pi} \cdot \frac{2(m_x + 2m_y) \cdot \alpha_{33}}{m_x \cdot m_y \cdot l^2} \sim \delta \sim \text{deformační vib. - DEGENEROVANÉ}$$

l -délka vazby $X-Y$ (C-O)

α_{11} -silová konstanta vazby $X-Y$

α_{12} -vliv změny délky jedné vazby na sílu vazby druhé

α_{33} -odpor molekuly proti změně valenčního úhlu.

m_x, m_y -hmotnosti atomů X a Y.

n vibrací jediný abs. pás $\Rightarrow n \times$ degenerované
asymetrická valenční

IR spektrum CO_2 : 2 pásky $\swarrow$ 2x degener. deformační

VYSOCE SYMETRICKÉ MOLEKULY - MAX. 3x DEGENEROVANÉ

SYMETRIE MOLEKULY A JEJÍ VIBRACE $\Rightarrow$ AKTIVITA VIBRACÍ V IR SPEKTRU
POČET ABSORPCNÍCH PÁSŮ
PRVKY SYMETRIE $\Rightarrow$ BODOVÉ GRUPY SYMETRIE

• ROVINA

• ZRCADLOVÁ ROVINA

• OSY SRŮZNOU ČETNOSTI

• STŘED

• IDENTITA

ROTACNÍ

ROTAČNĚ
REFLEXNÍ

TABULKA NEREDUKOVATELNÝCH
REPREZENTACÍ

TYPY VIBRACÍ A JEJICH
SYMETRIE

URČITÁ SE SKUPENÍ ATOMŮ (FUNKČNÍ SKUPINY A T.D.) - DAŽD VYJÍ
ABS. PÁSY V ÚZKÉM ROZMEZÍ $\Rightarrow$ CHARAKTERISTICKÉ PÁSY
CHAR. FREKVENCE, CHAR. VIBRACE

FREKVENCE VIBRACE URČÍTE VAZBY SE MUSÍ VÝRAZNĚ LIŠIT
OD FREKV. SOUSEDNÍCH VAZEB, JINAK SPŘAŽENÍ VIBRACÍ $\Rightarrow$
MOLEKULA KMITÁ JAKO CELEK

PODHÍNKY ROZLIŠENÍ VIBRACÍ

- 1) ROZDÍL Hmotnosti atomů $\geq 100\%$
- 2) ROZDÍL SILOVÝCH KONSTANT $\geq 25\%$

PŘÍKLAD: X-X, X=X, X≡X $\approx$ 1:2:3 $\Rightarrow$ NÁSOBNÉ VAZBY
MAJÍ ODLIŠNÉ VIBRACE

PŘÍKLAD: C-H, N-H, O-H, S-H, C-Cl, C-Br, C-J, C-S
X

PŘÍKLAD: C≡O≡N $\Rightarrow$ NELZE C-N, C-O

CHARAKTERISTICKÉ VIBRACE

FREKVENCE ROSTOU $\left\{ \begin{array}{l} \text{s klesající hmotností atomů} \\ \text{které se podílejí na vazbě} \\ \text{v} = (1/2\pi) \cdot (\kappa/M)^{1/2} \\ \text{s rostoucí silovou konstantou vazby} \end{array} \right.$

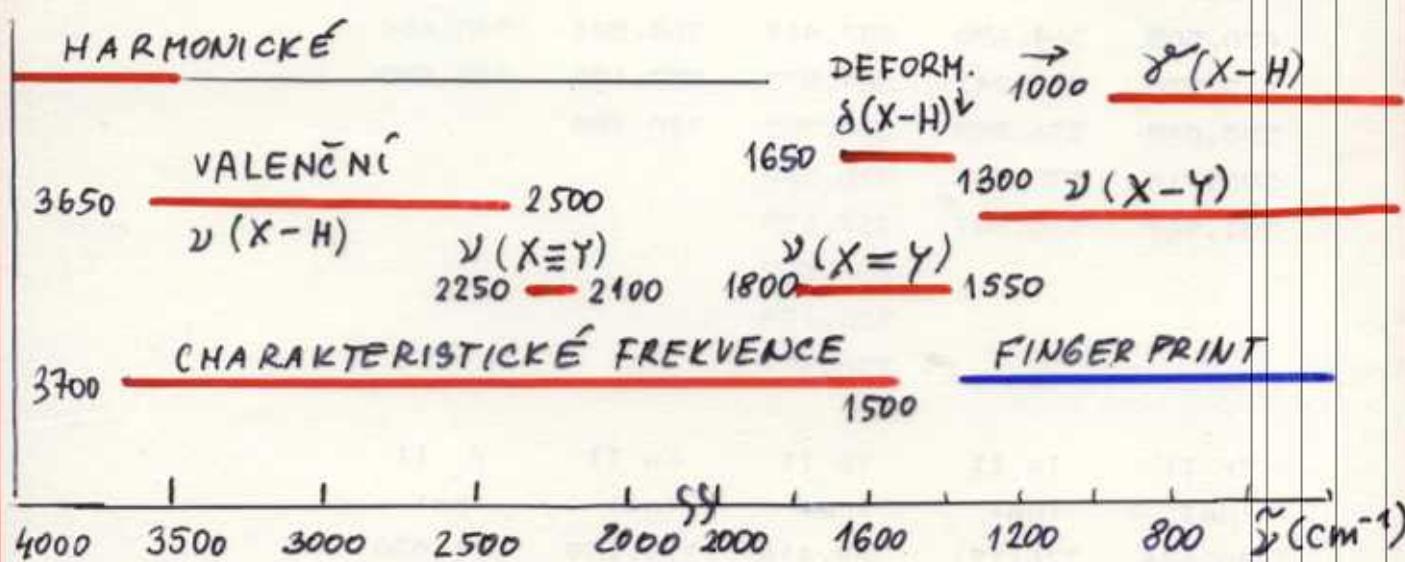
VAZBA	$\tilde{\nu}$ (cm ⁻¹)	VALENČNÍ VIBRACE	OBLAST CHARAKTERIST. FREKVENCÍ
CH, N-H, O-H	3700 - 2400		
TROJNÁ VAZBA	2400 - 1900		
DVOJNÁ VAZBA	1900 - 1500		

$\tilde{\nu}$ (cm^{-1})

- > 3700 VYŠÍ HARMONICKÉ
- < 1500
  - VALENČNÍ VIBRACE TĚŽSÍCH ATOMŮ
  - DEFORMAČNÍ VIBRACE (NIŽŠÍ SIL. KONST. NEž VAL. VIB.)
  - SKELETALNÍ VIBRACE (VIB. ZBYTKU-SKELETU)
  - KOMBINAČNÍ (SOUČTY A ROZDÍLY ZÁKL. FREKVENCÍ)

$< 1500 \text{ cm}^{-1}$ FINGERPRINTS

OBLAST OTISKU PRSTU - VHODNÉ PRO
IDENTIFIKACI ORGANICKÝCH LÁTEK
NEEXISTUJÍ 2 MOLEKULY (LÁTKY) SE STEJNÝM SPECTREM

3700	2400	1900	1500 (cm^{-1})
✓VALENČNÍ	✓VALENČNÍ	✓VALENČNÍ	✓DEFORMAČNÍ
VIBRACE	VIBRACE	VIBRACE	✓VAL. VIB. TĚŽSÍCH ATOMŮ
C-H, O-H, N-H	C≡C, C≡N	C=C, C=O	✓SKELETALNÍ
		C=N, N=N	✓KOMBINAČNÍ
		N≡O	✓NEIDENTIFIKOVATELNÉ
			✓OBLAST OTISKU PRSTU

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ CHARAKTER. VIBRACE

ROZMEZÍ VLNOČTU ~ VLIV ZBYKU MOLEKULY $\Rightarrow$ INFORMACE O KONSTITUCI MOLEKULY

DALŠÍ VLIVY -

- SKUPENSTVÍ A ROZPOUŠTĚDLA
- VODÍKOVÉ VAZBY
- Hmotnosti atomů
- ELEKTRICKÉ V.
- STERICKÉ V., PNUTÍ KRUHO, KONFORMACE
- VIBRAČNÍ INTERAKCE (VIBRAČNÍ SPRÁŽENÍ)

VLIV SKUPENSTVÍ A ROZPOUŠTĚDLA

TUHÉ KRYST. LÁTKY: vztah: interakce mezi polárními skup.

sousedních molekul $\Rightarrow$ OMEZENÁ
POHYBLIVOST $\Rightarrow$ NOVÉ ABS. PAŠY, CHÝBI JINÉ
ABS. PAŠY ~~X~~ kapalné a plynné skup.
CHÝBI ROTACNÍ STRUKTURA

TAVENINY, ROZTOKY: větší pohyblivost než v. tuhých látkách
mezi molekulární interakce
CHÝBI ROTACNÍ STRUKTURA

SKUPENSKÁ ZMĚNA : $G \rightarrow L \rightarrow S$

- POTLAČENÍ ROTACNÍ STRUKTURY
- ZVĚŘENÍ ABSORPCNÍCH PAŠŮ
- POSUN ABS. MAXIM KE KRATŠÍM VLNOČTŮM

INTERMOLEK. PŮSOBENÍ DIPÓLŮ $\Rightarrow$ SNÍŽENÍ SÍLY VAZBY $\Rightarrow$ SNÍŽ. E

PŘÍKLAD: $\nu(C=O)$, G, $\tilde{\nu} = 1742 \text{ cm}^{-1}$ ACETON
 $\nu(C=O)$, L, $\tilde{\nu} = 1718 \text{ cm}^{-1}$

POLARITA ROZPOUŠTĚDLA ROSTE
 ŽCHARAKTER VIBRACE KLESÁ
 (DIPÓL-DIPÓL. INTERAKCE, VODÍKOVA VAZBA)

$\nu(C=O)$ ACETON	PROSTŘEDÍ
1728 cm^{-1}	CYKLOHEXAN
1724 cm^{-1}	CCl_4
1720 cm^{-1}	DIOXAN
1714 cm^{-1}	HCCl_3

VЛИV ROZPOUŠTĚDLA NA
 NEPOLÁRNÍ V. C-C, MALÝ
 POLÁRNÍ V. C=O , O-H , VELKÝ

POLÁRNÍ SKUPINY

$\text{C=O}, \text{C=N}, \text{N=O}, \text{NO}_2, \text{S=O}$

ROZPOUŠTĚDLA

- PROTON-DONOROVÁ
TVORÍ STŘEDNÍ A SILNÉ ASOCIÁTY
($\text{CHCl}_3, \text{CH}_3\text{NO}_2$)
POKLES $\tilde{\nu}_{\text{MAX}}$, ROZŠÍŘENÍ PAŠU

- PROTON-AKCEPTOROVÁ
NEDOCHÁZÍ K ASOCIACI
($\text{CH}_3\text{CH}_2\text{O}, \text{C}_6\text{H}_5\text{N}, \text{THF}$)
 $\tilde{\nu}_{\text{MAX}}$ STEJNÉ JAKO V CCl_4

- PROTON-DONOROVÁ
SLABÉ ASOCIÁTY
POKLES $\tilde{\nu}_{\text{MAX}}$

$-\text{OH}, -\text{NH}_2, -\text{NH}, -\text{SH}$

ROSTE SÍRAKA PAŠU, INTENZ., VÝRAZNĚ JŠÍ POKLES $\tilde{\nu}_{\text{MAX}}$

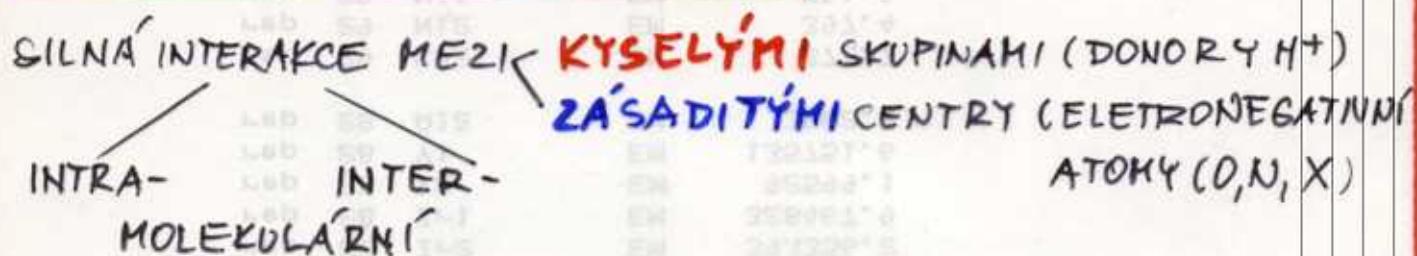
VÝPOČET ŽÍ PÁSŮ VALENČNÍCH VIBRACÍ POLÁRNÍCH SKUPIN VE SLABĚ POLÁRNÍCH ROZPOUŠTĚDLECH KIRKWOOD - BAUER - MAGATOVA ROVNICE

$$\Delta \tilde{\nu} = \frac{\tilde{\nu}_g - \tilde{\nu}_{se}}{\tilde{\nu}_g} = \frac{K(\epsilon-1)}{2\epsilon+1}$$

$$\Delta \tilde{\nu} = \frac{K_1(\epsilon-1)}{2\epsilon+1} + \frac{K_2(n^2-1)}{2n^2+1}$$

$\tilde{\nu}_g$, $\tilde{\nu}_{se}$ vlnočty maxim v plynnej f. a. v. roztoku
 ϵ permitivita rozp.
 n index lomu rozp.
 K, K_1, K_2 konst. závislé na rozpouštědlo

2) VLIV VODÍKOVÉ VAZBY

H-vazba $\Rightarrow$ OSLABENÍ PŮVODNÍ VAZBY U PROTON-DONOR. SKUP.
 např. -O-H, -X-H $\Rightarrow$ POKLES ŽÍ VALENČNÍ VIBRACE

NEJSILNĚJŠÍ H-vazba - skupina -OH

→ VOLNÁ SKUPINA $\tilde{\nu} = 3640 \text{ cm}^{-1}$

PŘÍKLAD: CH₃-OH → INTERMOLEKULÁRNÍ V.V. $\tilde{\nu} = 3300 \text{ cm}^{-1}$

take' ROZšíření PÁSŮ asociovangých skupin ~ ŘADA ASOCIAcí S RŮZNĚ SILNÝMI H-VAZBAMI.

PŘÍKLAD: KARBONOVÉ KYSELINY - DIMERY $\Rightarrow$ ŠIROKÝ PÁS -OH : 2400 - 3300 cm⁻¹

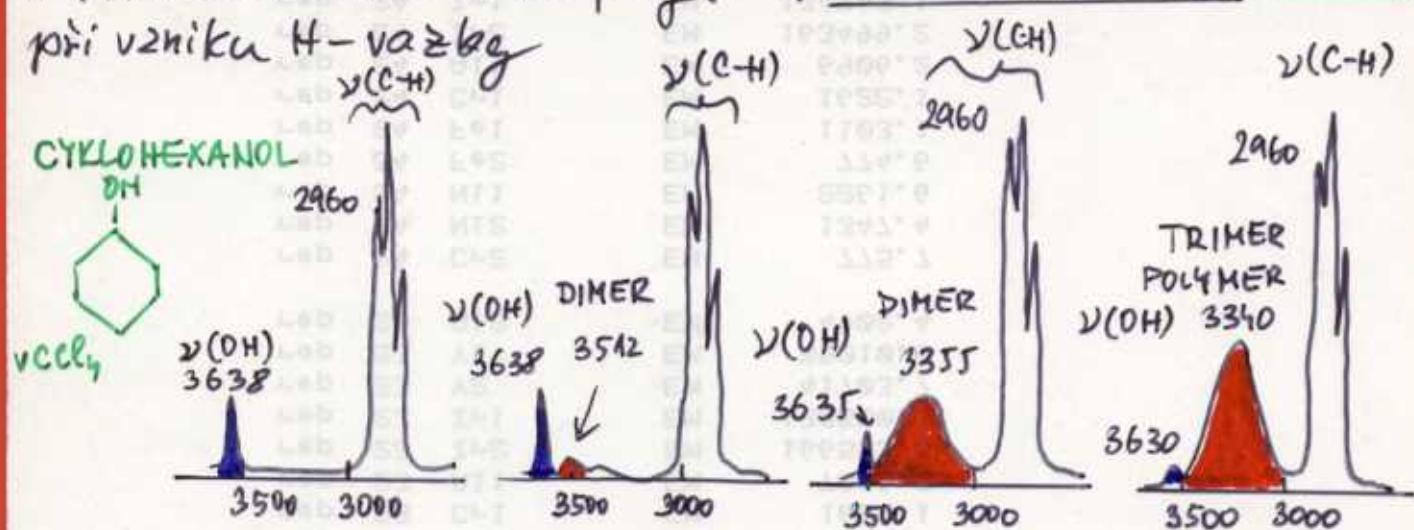
ROZLIŠENÍ INTRA - A INTER MOLEKULÁRNÍCH H-VAZEB

REDĚNÍ ROZTOKU → POMĚR ABS. PÁSŮ
 MONOMERU A ASOCIAČU
KONSTANTNÍ

INTRAMOLEKULÁRNÍ V. → **ROSTE** (rozpad asociač.)

H-važba $\Rightarrow$ POKLES Σ_{MAX} $\nu(\text{C=O})$ AKCEPTORU PROTONU
 cca jen $5-50 \text{ cm}^{-1}$

u PROTON-DONOROVÉ skupiny ($X-\text{H}$): deformační vibrace RŮST ν
 při vzniku H-važby

$C_{\text{C}_6\text{H}_{11}\text{OH}}$ 0,01 M 0,1 M 0,5 M 0,125 M 0,03 M
 KYVETA (mm) 5 0,5 0,125

POKLES ν $\nu(\text{O-H})$ srostoucí koncentrací $\approx$ pokles konc. monoméru; POKLES SIGNALU $\nu(\text{OH})$ 3638

NA'RŮST SIGNALU DI-, TRI-, POLYMERU s rost. koncentrací, A POKLES ν $\nu(\text{OH})$ POLYMERU

3) VLIV Hmotnosti atomů

ZMĚNA VLNOČTU PŘI NÁHRADĚ ISOTOPEM:

NEJVĚTŠÍ PŘI NÁHRADĚ H ZA D

$$\nu(\text{OH}) \sim \tilde{\nu} = 3600 \text{ cm}^{-1} \quad \nu(\text{OD}) \sim \tilde{\nu} = 2650 \text{ cm}^{-1}$$

Cl, Br, I ~ SNIŽENÍ VLNOČTU PŘI SUBSTITUCI TĚŽŠÍM X

ISOTOPOVÉ ZAMĚNY O, N, C - MĚNĚ VÝRAZNÉ

PŘÍKLAD: VALENČNÍ VIBRACE $\nu(\text{C=O})$ V DIISOPROPYLKETONU

ISOTOPY	$\tilde{\nu} (\text{cm}^{-1})$
$^{12}\text{C} = ^{16}\text{O}$	1712
$^{13}\text{C} = ^{16}\text{O}$	1675
$^{12}\text{C} = ^{18}\text{O}$	1681

VYUŽITÍ: PŘI RAZOVÁNÍ CHARAKTERISTICKÝCH FREKVENCÍ URCITÝM SKUPINÁM NA ZÁKLADĚ MĚŘENÍ ISOTOPOVÝMI ZAMĚNAMI

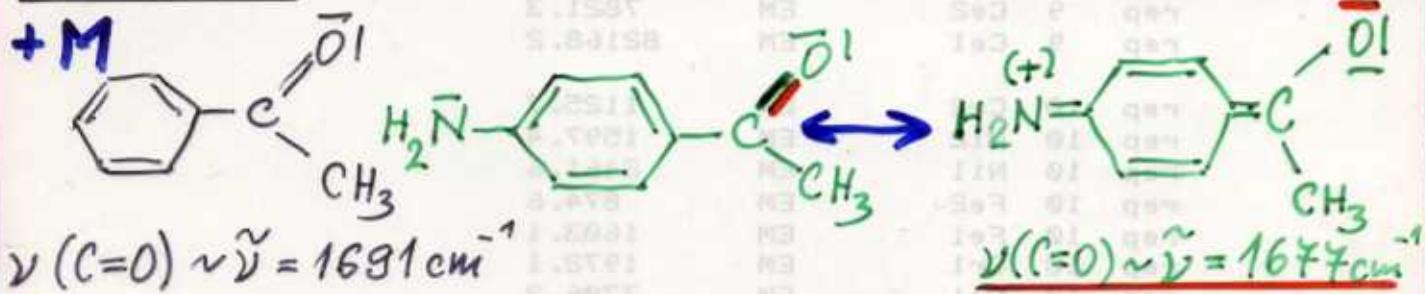
4) ELEKTRICKÉ VLIVY

EFEKTY: • INDUKTIVNÍ, • MEZOMERNÍ, • KONZUGAČNÍ

a) MEZOMERNÍ EFEKT $\xrightarrow{+M} \text{ZVÝŠENÍ}$ ELEKTRONOVÉ HUSTOTY $\Rightarrow$ $\xrightarrow{-M} \text{SNIŽENÍ}$

ZMĚNA CHARAKTERU VAZBY $\Rightarrow$ ZMĚNA SILOVÉ KONST. $\Rightarrow$ ZMĚNA $\tilde{\nu}$

PŘÍKLAD: ACETOFENON $\times$ p-AMINOACETOFENON

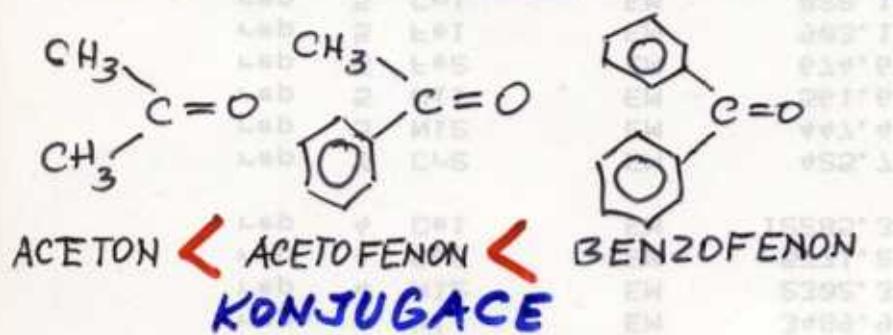

+M $\Rightarrow$ ZVÝŠENÍ POLARIZACE C=O VAZBY $\sim$ ZESLABENÍ CHARAKT. DVOJ. VAZBY $\Rightarrow$ SNIŽENÍ SILOVÉ KONST. $\Rightarrow$ SNIŽENÍ VLNOČTU

- M p-nitroacetofenon - snížení el. hustoty na benz. jádře
 ⇒ snížení polarity vazby $C=O$ ~ posílení char. duov. vazby
 ⇒ zvýšení silové konstanty $\Rightarrow \nu(C=O) \sim \tilde{\nu} = 1700\text{cm}^{-1}$

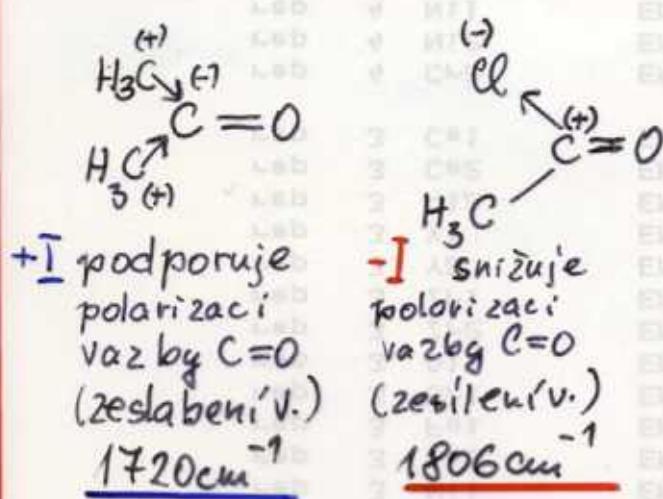
b) KONJUGACE

KONJUGACE ROSTE $\Rightarrow$ DVOJNÝ CHARAKTER KONJUG. VAZBY KLESÁ
 $\Rightarrow$ SIL. KONSTANTA KLESÁ $\Rightarrow$ POSUN K NIŽŠÍM $\tilde{\nu}$

$$1720\text{cm}^{-1} > 1691\text{cm}^{-1} > 1650\text{cm}^{-1}$$

c) INDUKTIVNÍ EFEKT

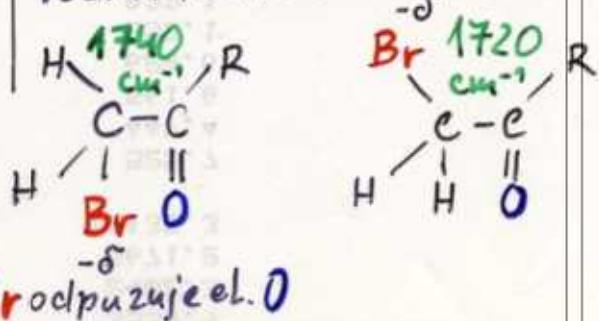
d) ELEKTROSTATICKÝ EFEKT

Působení silné elektronegativního atomu a elektronodorných atomů ELEKTRICKÝM POLEM

~ jako interakce polárních skupin s rozpočtem středem

PŘÍKLAD: α -halogenketony

VOLNÁ ROTACE KOLEM C-C VAZBY

5) STERICKÉ VLIVY, PNUTÍ KRUHU, KONFORMACE

3-, 4-, 5-článkové cykly - z měna valenčních úhlů ve srovnání s acyklíckými systémy a 6- a vícečetnými cykly. Hybridizace sp^3 - endocyklické vaz. - více char. P
exocyklické vaz. - více char. S

VĚTŠÍ PODÍL / $S \Rightarrow ZKRAČENÍ/VAZBY \Rightarrow ZVÝŠENÍ$, SIL. KONS.
 \ $\text{P} \Rightarrow PRODLUŽENÍ/VAZBY \Rightarrow SNÍŽENÍ$

$\Rightarrow$ PŘI POKLESU POČTU ČLÁNKŮ KRUHU / EXO-VAZBY - VYŠŠÍ Σ
 PODOBNĚ v hybridizaci sp^2 : ENDO-VAZBY - NIZŠÍ Σ

<u>CYKLOALKENY</u>	$\nu(C=C)$	<u>CYKL. KETONY</u>	$\nu(C=O)$ (EXOCYC.)
cyklohexen	1646	cyklohexanon	1718
cyklopenten	1611	cyklopentanon	1742
cyklobuten	1566	cyklobutanon	1784

VYUŽITÍ: URČOVÁNÍ VELIKOSTI KRUHU Z INFRACERVENÉHO SPEKTRA

KONFORMAČNÍ ISOMERY:

EKVATORIALNÍ $>$ VAZBY $<$ AXIALNÍ SMRŠŤ. AROZTAH. KRUHU $\Rightarrow$ VĚTŠÍ E
MENŠÍ $E \Rightarrow NIZŠÍ $\Sigma$$

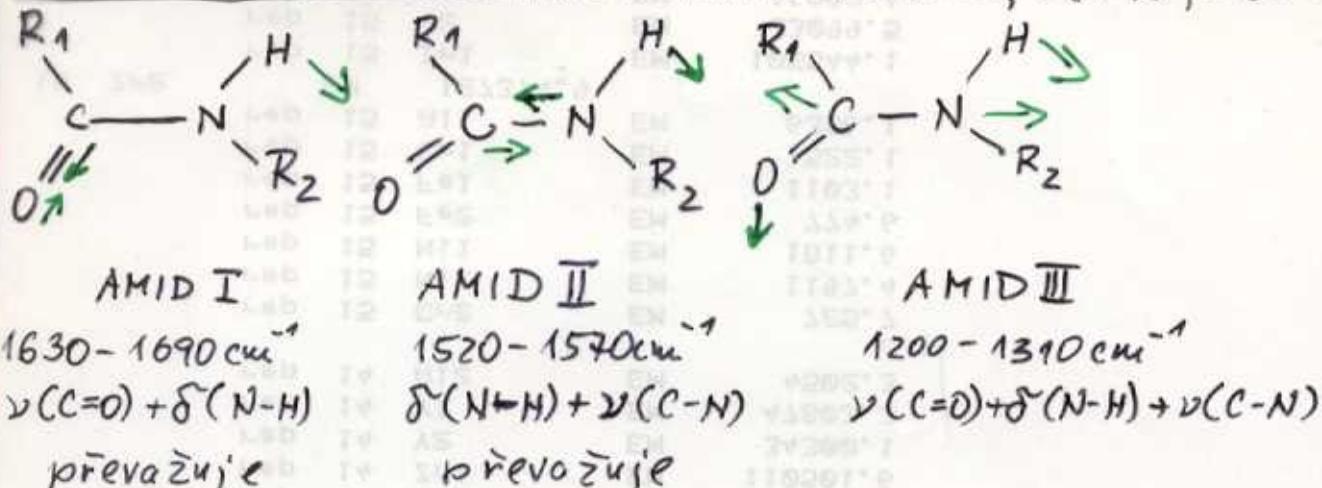
VYUŽITÍ: URČOVÁNÍ KONSTITUCE, NAPŘ. STEROIDY

6) VIBRAČNÍ INTERAKCE (VIBRAČNÍ SPRĀŽENÍ)

PODMÍNUKA CHARAKTERISTICKÉ VIBRACE VAZBY - NEzávislé
VIBRACE NA ZBYTKU MOLEKULY:

- 1) ODLIŠNÉ Hmotnosti atomů od zbytku molekuly (C-H)
- 2) ODLIŠNÁ SILOVÁ KONSTANTA - IT ($C=C, C=O$)

SPŘAŽENÉ VIBRACE: NAPŘ. AMID: $\nu(C=O)$, $\delta(N-H)$, $\nu(C-N)$

FERMIHO REZONANCE   sprážení   ZÁKL. VIBRACE SKUPINY
HARMON. VIBRACE JINÉ SKUPINY

KOMBINACE ENERGETICKÝCH HLADIN $\Rightarrow$ 2 NODE HLDINY
 OBÁ PŘECHODY MAJÍ PODOBNOU INTENZITU $\times$ HARMONICKÉ V. NESPR.

INFRAČERVENÁ SPEKTRA ORGANICKÝCH PRÍKLAD: SLOUČENIN

UHLOVODÍKY

alkany

VALENČNÍ VIBRACE C-H:

$$\begin{array}{ll} \nu(CH_3): 2960 \text{ cm}^{-1} \nu_{as} & \nu(CH_2): 2925 \text{ cm}^{-1} \nu_{as} \\ \nu(CH_3): 2870 \text{ cm}^{-1} \nu_s & \nu(CH_2): 2850 \text{ cm}^{-1} \nu_s \\ \nu(CH): 2890 \text{ cm}^{-1} & \nu(CH) \text{ cyclopropan: } > 3000 \text{ cm}^{-1} \end{array}$$

DEFORMAČNÍ VIBRACE C-H:

$$\begin{array}{ll} \delta(CH_3): 1460 \text{ cm}^{-1} \delta_{as} & \delta(CH_3), -CH-\overset{\text{CH}_3}{\underset{\text{CH}_3}{\text{C}}}: 1365 + 1385 \\ \delta(CH_3): 1370-1380 \delta_s & \text{doublet dimethyl} \\ \delta(CH_2): 1470 \text{ cm}^{-1} & (CH_2)_n: 420 - 490 \text{ cm}^{-1} \\ \delta(CH): 1340 \text{ cm}^{-1} & \end{array}$$

SKELETAĽNÍ VIBRACE C-H:

$(CH_3)_3-C$: $1255 + 1210 \text{ cm}^{-1}$

$(CH_3)_2-CH$ $1170 + 1140 \text{ cm}^{-1}$

alkenyVALENČNÍ VIBRACE C-H

$\nu(ECH_2)$: 3080 cm^{-1} $\nu(=CH-)$: 3020 cm^{-1}
 2975 cm^{-1}

VALENČNÍ VIBRACE C=C

$\nu(C=C)$ nekonjug.: $1620 - 1680 \text{ cm}^{-1}$

$\nu(C=C)$ konjug. s arom. syst.: $\sim 1625 \text{ cm}^{-1}$

$\nu(C=C)$ konjug. s $C=C, C=O$: 1600 cm^{-1}

DEFORMAČNÍ VIBRACE C-H:

$\rho(C-H), RCH=CH_2$ $\sim 990 \text{ cm}^{-1}$

$\rho(C-H), -CH-$ $\sim 910 \text{ cm}^{-1}$

$\gamma(C-H) RR'C=CH_2$ 890 cm^{-1}

$\gamma(C-H) RCH=CHR'$ trans $960 - 980 \text{ cm}^{-1}$

$\gamma(C-H) RR'C=CHR$ cis $675 - 730 \text{ cm}^{-1}$

$\gamma(C-H) RR'C=CHR''$ $800 - 840 \text{ cm}^{-1}$

$\delta(C-H)$ $1410 - 1420 \text{ cm}^{-1}$

alkiny

$\nu(\equiv C-H)$ $\sim 3300 \text{ cm}^{-1}$

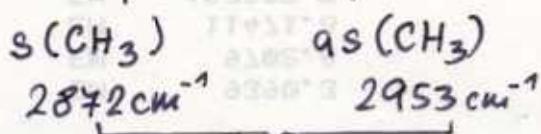
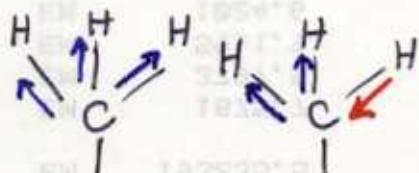
$\nu(C\equiv C) R-C\equiv C-H$ $2100 - 2400 \text{ cm}^{-1}$

$\nu(C\equiv C) R_1-C=C-R_2$ $2190 - 2260 \text{ cm}^{-1}$

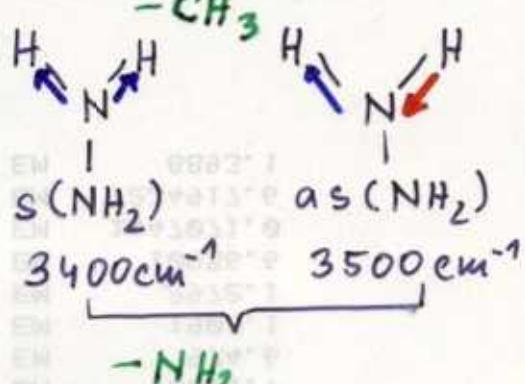
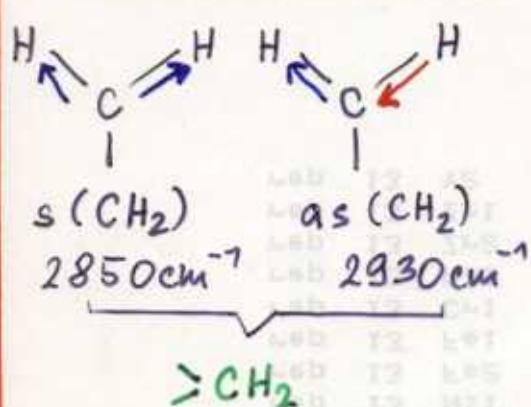
$\gamma(\equiv C-H)$ $600 - 700 \text{ cm}^{-1}$

JE-LI VÍCE STEJNÝCH ATOMŮ ZE SPOLEČNÉHO ATOMU
 $(N-H \nu -NH_2, -NH_3, C-H \nu CH_2, CH_3, CH_4) \Rightarrow$
REZONANCE VIBRACÍ - VIBRAČNÍ SPŘAŽENÍ $\Rightarrow$
VIBRACE SKUPINY JAKO CELKU: $\left\{ \begin{array}{l} \text{VE FAŽI} \\ \text{MIMO FAŽI} \end{array} \right\} \Rightarrow 2 \text{ PÁSY}$

SYMETRICKÁ } VIBRACE
 ASYMETRICKÁ }

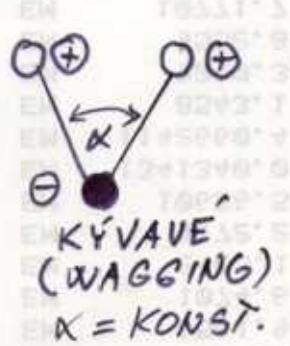
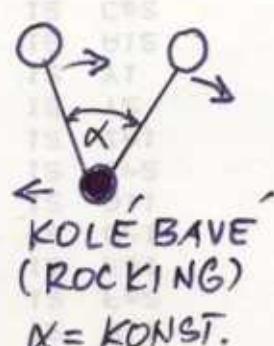
VALENČNÍ VIBRACE

$>CH_2$

$-NH_2$

DEFORMAČNÍ VIBRACE

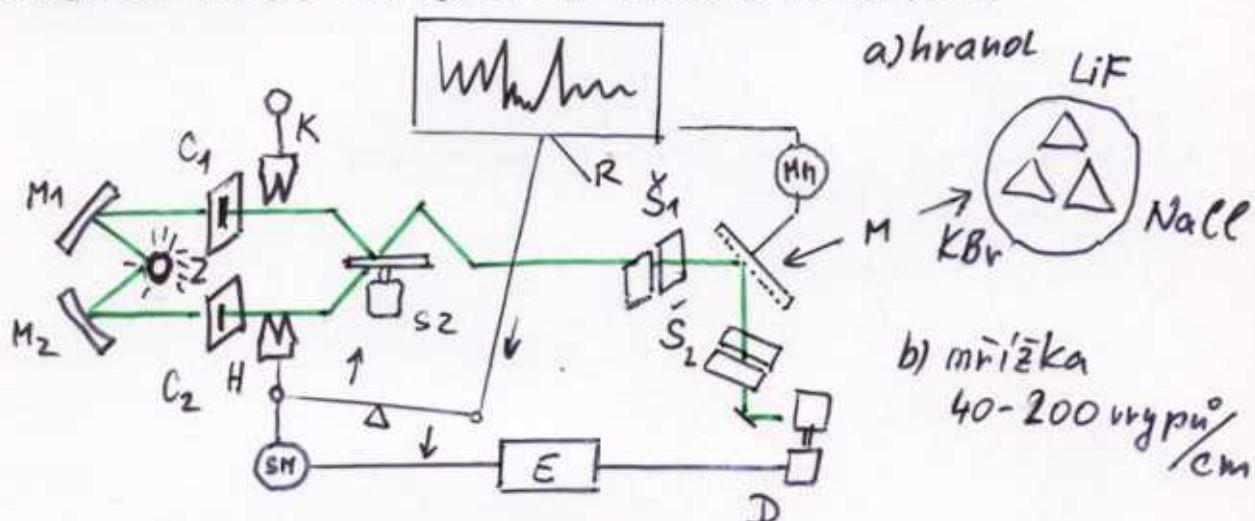

VAZBA Z ROVINNÉ USPOŘÁDANÉHO OKOLÍ ($\textcircled{\ominus}$) $\sim \delta(C-H)$ in plane
 MIMOROVINNÉ OKOLÍ $\gamma(C-H)$ out of plane

VIBRAČNÍ SPŘAŽENÍ 2 DVOJINÝCH VAZER: 1,3 BUTADIEN
 $\nu_{as} = 1630 \text{ cm}^{-1}$ $\nu_s = 1590 \text{ cm}^{-1}$

INSTRUMENTACE IR SPEKTROSKOPIE

- DVOUPAPRSKOVÉ PRÍBTOJE S OPTICKOU KOMPENZACI
- AUTOMATICKÁ REGISTRACE SPEKTRA
- HRAPOLOVÉ NEBO MRÍŽKOVÉ MONOCHROMÁTORY

Z - zdroj, C₁ - ocel se vzorkem, C₂ - srovnávací (rozponě f.)
 S₂ - rotující 'sektorové' zrcadlo, -10-12 Hz, Š₁ - vstupní, Š₂ - výstupní, Š - řetěz
 M - monochromátor, M₁, M₂ zrcadla, Š₂ - výstupní, Š - řetěz
 D - detektor, E - elektronika, SM - servomotor, H - hřebenová
 olona, R - zapisovač, MH - motor monochromátoru.

PRÍBTOJ PRACUJE V OPTICKÉ ROVNOSTI

MONOCHROMÁTOR LITTROW (ZRCADLO ZA HRANOLEM)
 MATERIÁL HRANOLŮ: LiF 1800cm^{-1} CaF₂ 1100cm^{-1} NaCl 650cm^{-1}
 KBr 380cm^{-1} , CsBr 250cm^{-1} , CaI 200cm^{-1} klesá rozlož.
 schopnost.

ZDROJ - keramická tyčinka - GLOBAR (1500°C) SiC

NERNST. TYČ REM oxid

DETEKTORY:

- 1) BOLOMETR - odporový teplomer
- 2) VOLAYOVÁ CELA - pneumatický, zrcadlo, fotočlánok
- 3) TERMOČLÁNEK

TECHNIKA SNÍMÁNÍ SPEKTER

VŠECHNA SKUPENSTVÍ

1) PLYNY (10 cm krytiny), PÁRY TEČKAVÝCH KAPALIN, nastavení tlaku
 $\Rightarrow$ nastavení propustnosti (optimální), na sobě významně

2) KAPALINY - krytiny, okénka distanční kroužek

* okénka NaCl, chráněné polymery KRS, AgCl
* distanční folie (kroužek Pb, Al, Ag 0,09-0,1 mm) také Au

Rozpouštědla: a) nesmí narušovat materiál okénka

b) nesmí reagovat se vzorkem

c) musí mít dostatečnou propustnost ve ~~evaporaci~~
intervalu vlnočí

d) nemají ovlivňovat spektra látek

e) musí dobře rozpouštět vzorek

Nejlepší rozpouštědla: malá, symetrická molekula $\sim CCl_4, CS_2 \Rightarrow$
malý počet absorpčních pásů

* Spektra látek ve více rozpouštědlech.

* Koncentrace roztoku 5-10% při tloušťce 0,1 mm

Voda - naruší okénka z halogenidů alk. kovů

Krytiny pro práci v H_2O : AgCl, BaF₂, CaF₂, sliďák

$H_2O + D_2O \sim 500-4000 \text{ cm}^{-1}$

Srovnavací roztok - čisté rozpouštědlo

Dvojjádrový porostroj - absorpcie < 30% pro kuant. měr.
-/- < 70% pro kompenzaci

3) PEVNÉ LÁTKY ~~X~~ ROZPTYL ZÁŘENÍ NA PRACH. ČÁSTICÍCH $\Rightarrow$

a) NUJOLOVÁ TECHNIKA

suspenze vz. + parafin. oleje (nujol) cca 5 mg vz.

také hexachlorbutadien 2 destičky z NaCl

Absorpce Nujolu: $3030-2860 \text{ cm}^{-1}$ (valenční vib.) CH
 $1460+1374 \text{ cm}^{-1}$ (deformační vib.)

b) TECHNIKA VÝLISKŮ

1-2 mg vz. + KBr (spektr. čistý) cca 100 - 200 mg
lisování za rukou - transparentní tableta, 500 MPa
 měření proti referenční tablete KBr
LISOVÁNÍ $\Rightarrow$ DEFORMACE $\times$ PŘRODNÍ STRUKTURA
 odstranění vlhkosti 300°C, infralampa

c) ROZTAVENÉ TUHE LATKY

Vyhřívané kyrety, stanovení analyza POLYMERU

d) REFLEXNÍ TECHNIKA

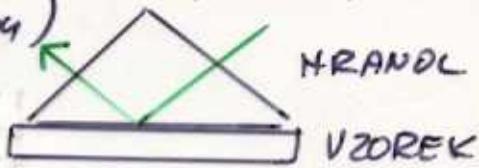
Pasty, pény, laky, lepidla (nelze rozpustit, lisovat, tavit)

1) ATR (Attenuated Total Reflection)

úhel dopadu > mezní úhel $\Rightarrow$

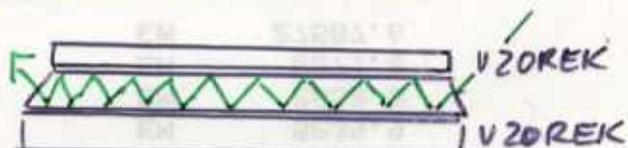
$$\text{TOTALNÍ REFLEXE} = f(\Sigma)$$

SPEKTRUM

2) MIR (Multiple Internal Reflection)

našobné odrazy

KALIBRACE

- 1) VLNOČTU (pára H_2O , NH_3 , CH_4 , CO_2 , polystyren, inden, HCl)
- 2) INTENZIT - (definováno z měra intenzity paprsku)
- 3) TLOUŠŤKY KYVETY (měření vzdálenosti mezi interferenčními pásy při průchodu záření prozrazenky.)

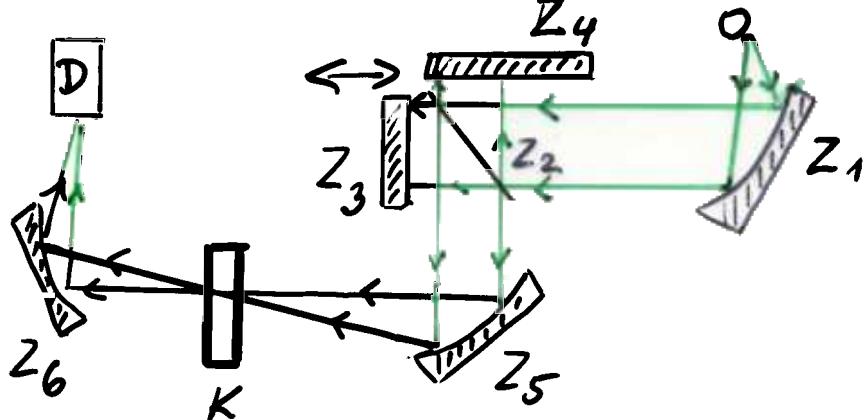
VZDÁLENA IR OBLAST ($\tilde{\nu} < 200 \text{ cm}^{-1}$)

$$\lambda > 50 \mu\text{m}$$

VLIV ABSORPCIE PAR H_2O A CO_2 (SUŠENÍ, EVAKUOVÁNÍ)
 NĚKOLIK HRIZEK, MALE VLNOSTY ~ MALE ROZLISENÍ

INTERFEROMETRICKÉ SPEKTROMETRY

- LEPSÍ ROZLIŠENÍ VE SPEKTRU
  - VĚTŠÍ ZÁŘIVA ENERGIE NA DETEKTOR
- } NEŽ MRIZKOVÝ PRÍSTROJ

ZRCADLA

Z_1, Z_5, Z_6 - PARABOL.

Z_2 - POLO PROPUSTNÉ

Z_3 - POMÝBLIVÉ

Z_4 - FIXNÍ

K - KYVETA + VZOREK
FAZOVÝ POSUN, INTERF.

MICHELSONŮV INTERFEROMETR - DOBRY POMĚR S/N

SPEKTRUM = ZÁŘIVA ENERGIE OBOU PAPRSKŮ PO INTERFERENCI V ZÁVISLOSTI NA POLOZE POMÝBLIVÉHO ZRCADLA

FTS, FTIR SPEKTROMETRY S FOURIEROVOU TRANSF.

ZDROJ ZÁŘENÍ - VYSOKOTLAKÁ HG VÝBOJKA

DETEKTOR : 1) GOLAYOVA CELA

2) TGS = TRIGLYCINSULFÁTOVÝ PYROELEKTRICKÝ BOLOMETR

KYVETA : POLYETYLEN, POLYPROPYLEN

VÝHODNOVÁNÍ SPEKTER, APLIKACE

IDENTIFIKACE

URČOVÁNÍ STRUKTURY

KVANTITATIVNÍ STANOV.

> ORGANICKÝCH LÁTEK

! IDENTIFIKACE - porovnávací spekter, knihovny, výpoč. tab.

PRAVIDLO: je-li ve spektru čistého standardu VÍCE ABSORPCNÍCH PÁSŮ NEŽ VE VZORKU, jedná se o RŮZNÉ LÁTKY

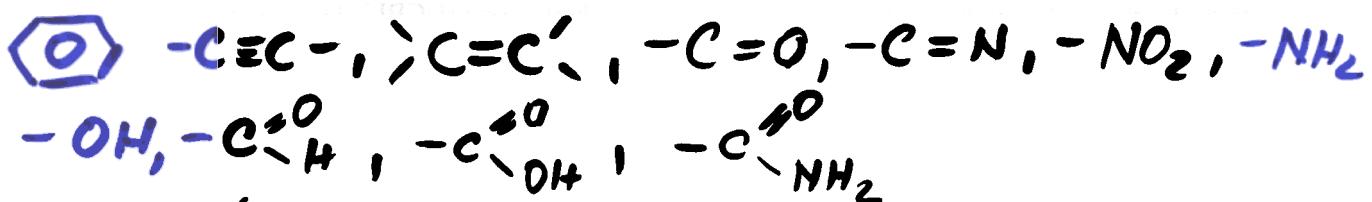
IDENTIFIKACE VE SMĚSÍCH JE OBTÍŽNÁ BEZ PŘEDCHOZÍHO DĚLENÍ

SPEKTROMETRICKÁ NEUTRALIZACE - do srovnávací kladky "roztok se složkou ve vzorku již identifikovanou - pokusne' našta vení koncentrace $\Rightarrow$ DIFERENČNÍ SPEKTRUM POSTUPNĚ ZJEDNODUŠENÍ SPEKTRA

URČOVÁNÍ STRUKTURY

TA BULKY CHARAKTERISTICKÝCH FREKVENCÍ
URČITÁ TRÍDA LÁTEK - CHARAKT. ABS. PÁSY NA NEKOLIKA
MÍSTECH VE SPEKTRU
• „FINGER PRINT“ - JEN INTENZIVNÍ PÁSY

VÝRAZNĚ SE PROJEVUJÍ FUNKCINÍ SKUPINY A STRUKTURNÍ JEDNU:

JEMNĚJSÍ ÚDAJE:

- TYP SUBSTITUCE NA AROMAT. KRUHU
- VELIKOST KRUHU V CYKL. SYST.
- KONCOVÉ ROZVĚTVENÍ ALKYLU

! PRAVIDLO:

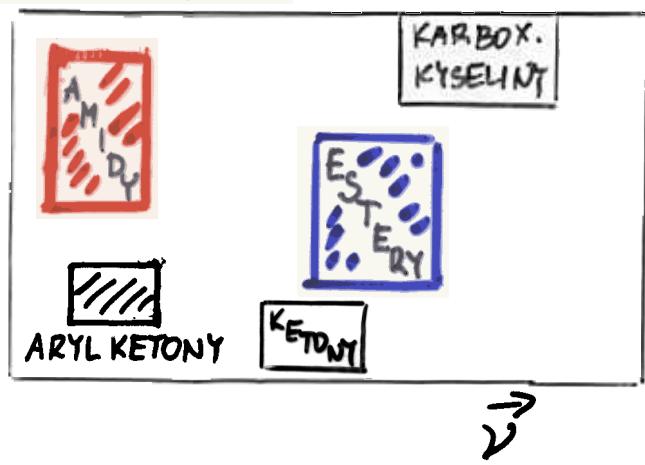
- NEPŘÍTOMNOST PÁSŮ CHARAKT. VIB. PRO URČITOU STRUKTURNÍ JEDNOTKU = DŮKAZ NEPŘÍTOMNOSTI TEŽE JEDNOTKY V MOLEKULE
- VÝSKYT PÁSŮ CHAR. VIB. PRO URČ. STRUKT. JEDNOTKU V URČITÉ OBLASTI SPEKTRA = NUTNÉ PROKÁZAT DALE

INTENZITNÍ SPEKTROSKOPIE:

absorpční pásky je charakterizován: ✓ VLNOČTEM

✓ INTENZITOU ABSORPCIE
(Δ - integrace na abs. intenzitu)

Δ

KARBOXYLOVÉ SLOUČENINY

ν

URČOVÁNÍ ČISTOTY LÁTEK

pouze nedílstoty s velmi intenzivními absorpcemi pásky

! PRAVIDLO: ZE 2 VZORKŮ ČISTÝ TEN, KTERÝ MAJE
MENĚ ABSORPCNÍCH PÁSŮ

KVANTITATIVNÍ ANALÝZA

- ✓ NÍZKA STABILITA
- ✓ VYSOKÁ HODNOTA NULOVÉ LINIE
- ✓ VELKÉ ODCHYLY OD LAMBERT-BEEROVA ZAKONA
- ✓ ZÁVISLOST MOLÁR. ABS. KOEF. NA PRÍSTROJI A PODMÍNKACH

Metoda kalibracní křivky

SEPARAČNÍ METODY: GC a LC (jednoduchá rozpouštědla)

STANOVENÍ: V ROZVĚTVENÍ POLYMERU V KONCOVÝCH SKUPIN

Studium: v kinetice reakcí

v konformaci

v H- vazeb

γ